

גמרא:

שהבהמה טובחת אכילתה. והיינו, מהקיבה, שהמאכל נחתך שם.

ופרכינן: והא תני רבי חייא: נוטל ממקום טביחתה ממש!

אלא, רמי בר אבא אורח ארעא דרך ארץ כה-ב קא משמע לן, שלא יאכל מבית טביחתה ויראה כרעבתן שאינו יכול להמתין להפשט הבהמה. ולא הלכות טריפה השמיענו.

ומצינו שתנאים בברייתא לימדונו ארחות חיים שכאלו.

כדתניא: לא יאכל אדם שום ובצל מצד ראשו, עוד לפני שמסירים את עליו, אלא יאכלנו מצד עליו, לאחר שניטלו העלים.

ואם אכל — הרי זה רעבתן.

כיוצא בו, לא ישתה אדם כוסו בבת אחת.

ואם שתה — הרי זה גרגרן.

תנו רבנן: השותה כוסו בבת אחת — הרי זה גרגרן.

ואם לוגם אותו בשנים לגימות — דרך ארץ.

בשלשה — מגסי הרוח.

ואמר רמי בר אבא: הצובא, שהוא צמח אשר שרשיו יורדים ישר לתוך האדמה שתחתיהם, מבלי לסטות לצדדים, ובו היו מסמנים את גבולות השטח השייך לכל אחד — מקטע רגליהון דרשיעיא. כאילו הוא קוטע את רגליהם של הרשעים שלא יוכלו לעמוד ליום הדין, כי הוא דוגמא שאפילו צמח עומד ישר, ואינו סוטה ממקומו לרכוש אחר.

אמר רמי בר אבא: מצינו שחייב הכתוב הפשט ונתוח בעולה — והוא הדין לקצבים.

מכאן למדה תורה דרך ארץ: שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח.

והוינן בה: מאי קא משמע לן רמי בר אבא?

אילימא לאפקוי מדרב הונא, דאמר רב הונא: בהמה בחייה — בחזקת איסור עומדת, ואם יש לך ספק בשחיטתה, הרי היא בחזקת איסור עד שיוודע לך במה נשחטה. דהיינו, שנשחטה כראוי.

אבל משעה שנשחטה — בחזקת היתר היא עומדת, ואין לך לחשוש שנטרפה, עד שיוודע לך במה נטרפה. ואם התעורר ספק, כגון נמצא נקב בריאה או בבני המעים, ויש לסתפק בו אם נעשה הנקב לפני שחיטה והיא טריפה, או לאחר שחיטה והיא כשירה, מעמידים אותה על חזקת כשרותה משעת שחיטה.

ובא רמי בר חמא לחלוק, ולומר שמספק נאסרנה עד שינתח אותה ויבדוק את איבריה הפנימיים אם אינם טריפה.

והאנן תנן מתניתין במשנתנו כדרכ הונא! ואם כן, הלכה כמוהו!?

דתנן, רבי עקיבא אומר: אפילו כזית חי מבית טביחתה.

מאי לאו — תותך ממנה מבית טביחתה ממש, ללא הפשט וניתוח!

ודחינן: לא מבית טביחתה, אלא ממקום

נטיעה של ערלה, שהיא דוגמא שנתנה תורה להמתין ולהתאפק —

מקטע רגליהון דקצביא הממהרים למכור את הבהמה ששחטו לפני הפשט וניתוח, ולפעמים נמצאת הבהמה טריפה לאחר ההפשט.

ומקטע גם רגליהם דבוועלי נדות, שאינם יכולים להמתין עד שתטבול לטהרתה.

תורמוסא, מין קטניות שיש לשלוק אותו שבע פעמים עד שיוצאת המרירות שבו — מקטע רגליהון דשנאיהון של ישראל [בלשון סגי נהור], שהם אינם חוזרים בהם אפילו אחרי שבע פעמים שה' מביא עליהם פורענות.

שנאמר [שופטים י'] "ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה', ויעבדו את הבעלים, ואת העשתרות, ואת אלהי ארם, ואת אלהי צידון ואת אלהי מואב, ואת אלהי בני עמון, ואת אלהי פלשתים. ויעזבו את ה', ולא עבדוהו."

ממשמע שנאמר "ויעזבו את ה'" — וכי איני יודע שלא עבדוהו?

ומה תלמוד לומר "ולא עבדוהו"?

אמר רבי אלעזר: אמר הקדוש ברוך הוא: אפילו כתורמוס הזה, ששולקין אותו שבע פעמים, ואוכלין אותו בקנח סעודה כשהוא מתוק — לא עשאוני בני. שאחרי שהקנטוני שבע פעמים, כבישול התורמוס, עדיין לא נחשבתי בעיניהם לשוב אלי.

תנא משמיה דרבי מאיר: מפני מה נתנה תורה לישראל — מפני שהן עזין. והתורה

שעוסקים בה מתישה את כוחם ומניעה את לבם.

תנא דבי רבי ישמעאל: מהו שאמר הכתוב [דברים לג] "מימינו אש דת למו"?

אמר הקדוש ברוך הוא: ראויין הללו שתנתן להם דת אש.

איכא דאמרי: דתיהם מנהגם של אלו [ישראל] היא כמו אש. שהם עזים כמותה. שאלמלא נתנה תורה לישראל והחלישה אותם על ידי שעוסקים בה — אין כל אומה ולשון יכולין לעמוד בפניהם.

והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש: שלשה עזין [קשה לנצחם] הן: ישראל באומות, כלב בחיות, תרנגול בעופות.

ויש אומרים: אף עז כבהמה דקה.

ויש אומרים: אף צלף באילנות.

שנינו במשנה: שחטה כשדה — לא יביאנה במוט.

תנו רבנן: אין הסומא יוצא ביום טוב במקלו, משום שהוא דרך חול, והוא זלזול ביום טוב, וכמו כן מאותו הטעם לא יוצא הרועה ביום טוב בתרמילו.

ואין יוצאין בכסא, שמעבירים אותו ממקום אחד למקום אחר — אחד האיש ואחד האשה.

ופרכינן: איני! והא שלח רבי יעקב בר אידי לחכמים: זקן אחד היה בשכונתינו והיה יוצא בגלדוקי בכסאו המיוחד שלו.

ומאי "ובלבד שלא יכתף"?

אמר רב יוסף בריה דרבא: שלא יוציא באלונקי. שנותנים שני אנשים את זרועותיהם, זו על כתף חבירו, וזו על כתף חבירו, ועליהם מניחים כסא, הנועד לנשיאה למרחקים,

איני? והא רב נחמן שרא ליה לילתא למיפק אאלונקי?

שאני ילתא דבעיתא.

אמימר ומר זוטרא מכתפי להו בשבתא דרגלא משום ביעתותא, ואמרי לה משום דוחקא דצבורא.

מתניתין:

בכור שנפל לבור, רבי יהודה אומר: ירד מומחה ויראה אם אמר המומחה שיש בו מום קבוע, דהיינו, שהמום שהיה בו כבר מאתמול הוא מום קבוע שמכוחו מותר לאכול את הבכור — יעלה אותו מן הבור, וישחוט, ויאכלנו. ואם לאו, שאין זה מום קבוע — לא ישחוט.

רבי שמעון אומר: כל שאין מומו ניכר מבעוד יום — אין ראוי להתירו על ידי מומחה, כי אין זה מן המוכן להתרה ביום טוב, היות ובהתרתו נראה המומחה כמי שמתקנו, ואסור לעשות זאת מחמת איסור שבות.⁽¹⁾

גמרא:

והוינן בה: במאי קא מפלגי?

ובאו ושאלו את רבי יהושע בן לוי אם אין זה דרך חול.

ואמר: אם רבים צריכין לו לבית המדרש, שדורש ויושב על הכסא הזה — מותר.

וסמכו רבותינו על דברי אחי שקי, דאמר: אנא אפיקתיה לרב הונא יחד עם כסאו מחיני לשילי ומשילי לחיני.

ואמר רב נחמן בר יצחק: אנא אפיקתיה למר שמואל עם כסאו משמשא לטולא לצל, ומטולא לשמשא.

ומוכח שמותר להוציא את הכסא.

ומשינן: התם שהתירו, הוא כדאמר רבי יהושע בן לוי טעמא: אם היו רבים צריכין לו — מותר.

אמר לו רב נחמן לחמא בר אדא, שליח ציון [שהיה רגיל לעלות לירושלים]: כי סלקת להתם, אקיף תעשה הקפה בדרכך, וזיל ולך אסולמא דצור, וזיל לגבי דרבי יעקב בר אידי, ובעי מיניה:

הוצאת כסא ביום טוב — מה אתון אומרים ביה?

אדאזל עד שהלך להתם — נח נפשיה דרבי יעקב בר אידי.

כי סליק, אשכחיה לרבי זריקא.

אמר ליה: כסא — מה אתון ביה?

אמר ליה: חכי אמר רבי אמאי מותר להוציאו, ובלבד שלא יכתף.

1. לאינו מוכן מדין מוקצה. ואם עבר והורה להיתר ושחט, משמע

1. ואין זה משום מוקצה, שהרי רבי שמעון הוא דלית ליה מוקצה. רש"י. והתוס' ביארו שהכונה